

HOOFSTUK VIER

4. 'N EMPIRIESE ONDERSOEK NA DIE GEBRUIK VAN LITURGIESE SIMBOLE EN RITUELE IN DIE PAASSIKLUS

4.1 Inleiding

Die beoefening van teologie as wetenskap mag nie mank gaan aan empiriese onderskrywing nie. Veral wanneer navorsing gedoen word ten opsigte van die belangrike handelingsveld van die liturgie, is dit noodsaaklik dat enige teorievorming gerugsteun behoort te word deur dit wat in die praktyk betrekking het op die liturgie. Die moontlikheid van 'n eensydige klem op die teoretiese moet uitgebalanseer word met verantwoordbare motivering uit die praktyk. Die uitgangspunt van hierdie navorsing is reeds in Hoofstuk 1 en 2 gemotiveer. In hierdie hoofstuk is die verhouding teorie - praxis van belang (vgl. Hoofstuk 2: p30-31). Die doelwit van die onderhawige empiriese navorsing is om vas te stel of die geformuleerde uitgangspunte (Hoofstuk 3) ten opsigte van die gebruik van liturgiese simbole en rituele in die Paassiklus wel in praktyk plaasvind, hoe dit plaasvind en dan met die verrekening van erediensgangers se behoeftes en praktykkontrole, voorstelle te maak vir 'n gewysigde praktykmodel ten opsigte van die gebruik van liturgiese simbole en rituele in die Paassiklus.

4.2 Probleemstelling en hipoteses

Hierdie navorsing het vertrek vanuit die probleem dat liturgiese simbole en rituele in die Paassiklus in die Gereformeerde teologie nie tot hul reg kom nie.

Die sentrale hipoteses waarmee in hierdie ondersoek gewerk word stuur die empiriese ondersoek in die rigting van 'n soeke na die konkrete, relevante gebruik van liturgiese simbole en rituele in die Paassiklus. Die navorser is van mening dat die oplossing vir die probleem van ritualistiese en simboliese armoede in die Paasliturgie, grootliks lê in die daarstelling van 'n werkbare riglyn vir die aanwending van liturgiese simbole en rituele in die Paassiklus.

4.3 Metodologiese keuse

Ter wille van 'n kontrole van die praktyksituasie en om die behoeftes van erediensgangers te bepaal, is besluit om 'n kwantitatiewe analise te doen in die plaaslike gemeente en op grond van die resultate hiervan 'n verstellde praktykteorie met inagneming van die versamelde data te formuleer.

4.4 Metodologiese verantwoording

Hierdie navorsing vind plaas binne die konteks van die volgende:

- liturgiese aanbidding van eredienste word sterk bepaal deur verskille in persoonlikheid, styl en opleiding;
- 'n verskeidenheid programme word in gemeentes van die NGK aangebied;
- nie alle gemeentes rig hulle eredienste en liturgie in volgens die kerkjaar nie;

- binne die NGK bestaan daar tussen gemeentes soms groot verskille in aanbiddingstyle;
- die postmoderne kultuur waarin die NGK haarself bevind het 'n skuif teweeg gebring in die vaste raamwerke waarbinne liturgiese vormgewing van simbole en rituele tot uitdrukking kom;
- die versnelde ontwikkeling van multimedia en tegnologie plaas druk op die manier van doen in die erediens; en
- die lidmate van die NGK is verteenwoordigend van 'n groot verskeidenheid van agtergronde en ouderdomme met gepaardgaande, soms uiteenlopende, behoeftes aan singewende teenwoordigheidstelling van die Christusgebeure in die midde van die gemeente.

Die navorser het besluit om:

- die ondersoek in die plaaslike gemeente te doen; en
- gebruik te maak van 'n kwantitatiewe vraelys ten einde so goed as moontlik vas te stel wat erediensgangers se belewenis en behoeftes aan simbole en rituele in die Paassiklus is.

4.5 Konstruksie van vraelys

Die volgende uitgangspunte het vir die opstel van die vraelys gegeld:

- Biografiese gegewens

- Erediensbywoningspatroon
- Behoefte ten opsigte van eredienste
- Verwagtings ten opsigte van erediensorde en struktuur
- Insig in die aanwending van toepaslike liturgiese simbole en rituele
- Die behoefte aan toepaslike simbole en rituele.

Sien Bylae 2 vir 'n voorbeeld van die vraelys.

4.6 Kontrole van vraelys

Nadat die navorser die vraelys opgestel het, is dit in oorleg met die studieleier en die toegewysde personeel by die Universiteit van Pretoria se Departement Statistiek gefinaliseer. Daarna is 'n loodsstudie gedoen met 'n paar respondente wat normaalweg die eredienste in die plaaslike gemeente bywoon.

Hierna is enkele wysigings aangebring op grond van onduidelikhede wat na vore gekom het. Die vraelys is hierna met die studieleier en toegewysde personeel gefinaliseer.

4.7 Verspreiding en verwerking van vraelyste

'n Verteenwoordigende steekproef van erediensgangers is verkry deur aan elke persoon, ouer as 18, wat op 31 Julie 2005 die oggenddienste by die

NGK Roodekrans bygewoon het, 'n vraelys (Bylae 2) met 'n begeleidende brief (Bylae 1) te gee. Ongeveer 750 lidmate woon gemiddeld die twee

dienste op 'n Sondagoggend by. Deelname was vrywillig en elke respondent het sy eie vraelys onafhanklik ingevul. Vraelyste is na elke diens ingehandig. Ongeveer 50% van die mense teenwoordig het vraelyste ingevul. 375 Volledige en bruikbare vraelyste is ingesamel en deurgestuur vir verwerking.

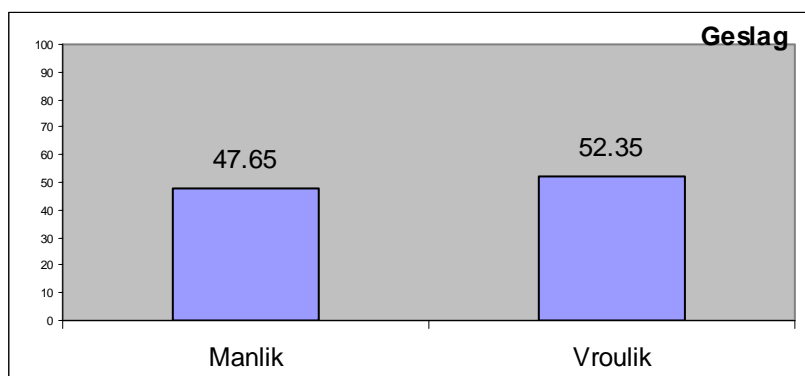
Die Departement Statistiek van die Universiteit van Pretoria het die vraelyste op rekenaar vasgelê en statisties verwerk. Tabelle is verskaf vir analisering.

4.8 Biografiese gegewens

4.8.1 Geslag

Geslag	Manlik	Vroulik	Totaal
Getal	162	178	340
Persentasie	47.65	52.35	100

[Vraag 3]

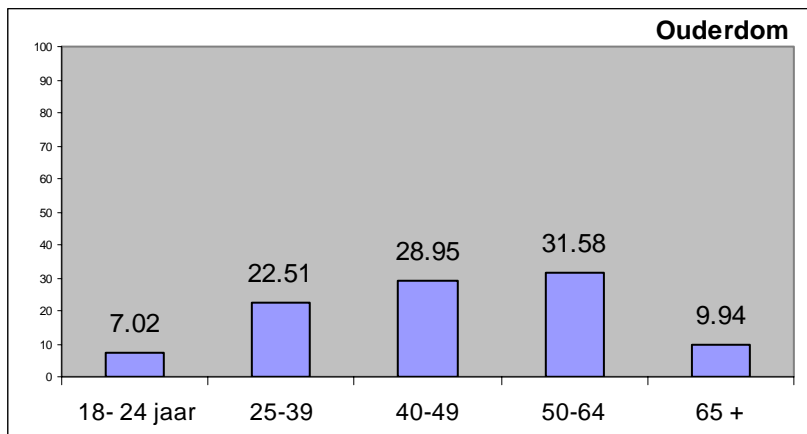

[Vraag 3]

4.8.2 Ouderdom

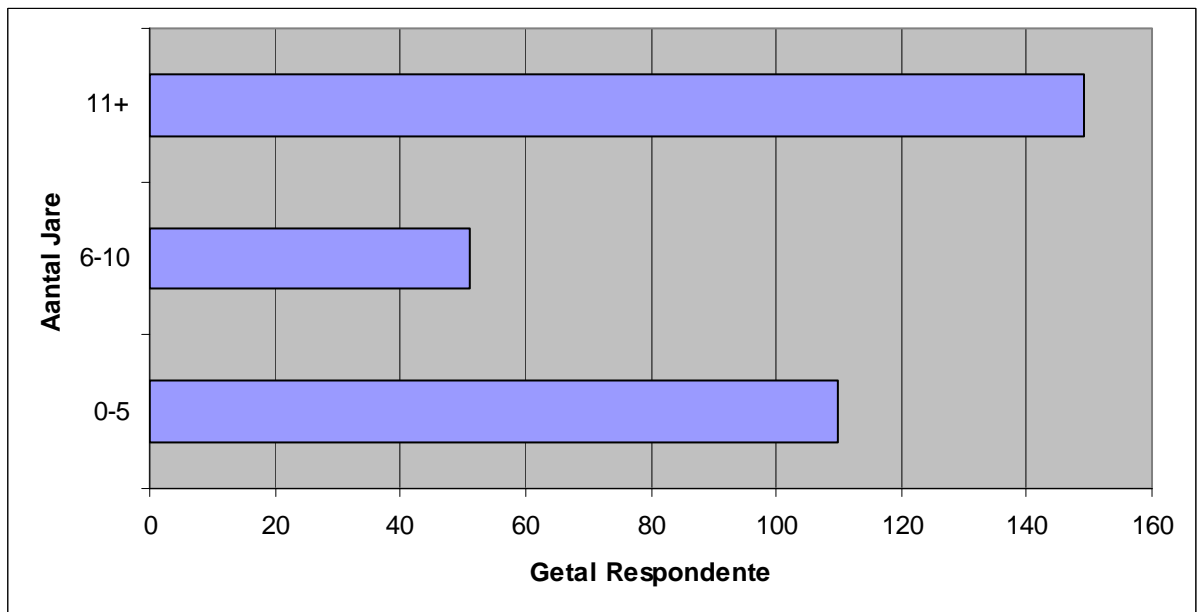
Ouderdom	18-24	25-39	40-49	50-64	65 +	Totaal
Getal	24	77	99	108	34	342
Persentasie	7.02	22.51	28.95	31.58	9.94	100

[Vraag 4]

[Vraag 4]

4.8.3 Aantal jare woonagtig in die gemeente

4.9 Interpretasie van vraelyste

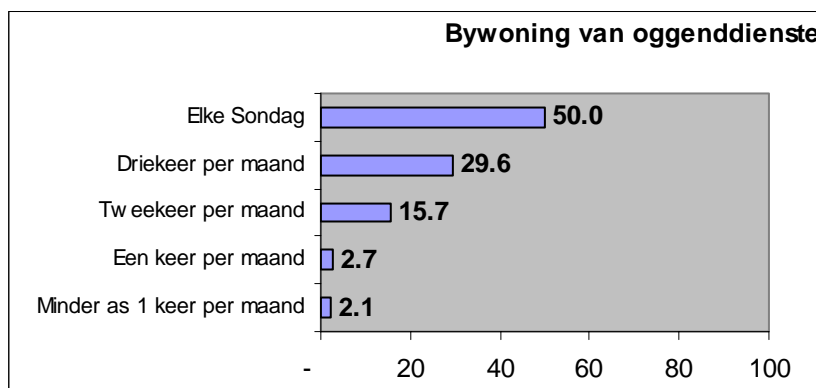
4.9.1 Bevindings

Om die weergee van bevindings makliker te maak, is sover moontlik probeer om die verbandhoudende vrae te groepeer. By elke vraag is die navorser se motivering vir die insluiting van die betrokke vraag in die vraelys weergegee. Die vrae word weergegee tesame met 'n opsomming van die versamelde data ten opsigte van elke vraag. Die lyngrafieke is ingesluit omdat dit die tendense ten opsigte van eredienstgangers se voorkeure duidelik uitwys. Verder is die “stem saam” en “stem beslis saam” antwoorde bymekaar getel en as persentasies weergegee. Getalle genoem sal hierdie persentasie wees, tensy anders gemeld.

4.9.1.1 Bywoning van eredienste

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	7	9	53	100	169	338
Persentasie	2.07	2.66	15.68	29.56	50.00	100

[Vraag 6]

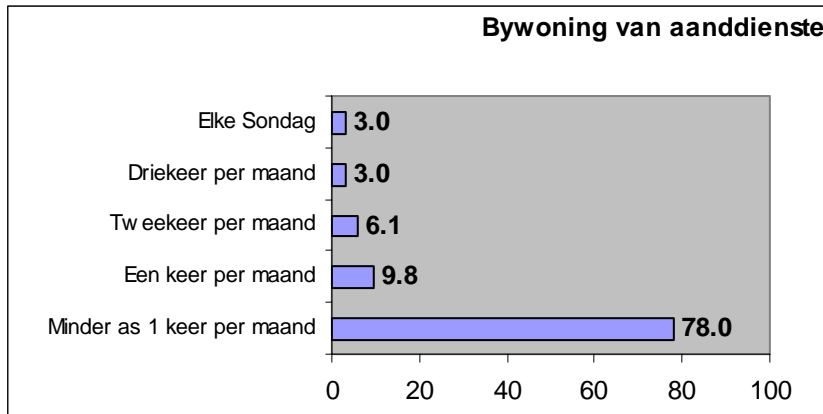

[Vraag 6]

Vraag 7. Hoe dikwels woon u gewoonlik aanddienste by in die gemeente?

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	256	32	20	10	10	328
Persentasie	78.05	9.76	6.10	3.05	3.05	100

[Vraag 7]

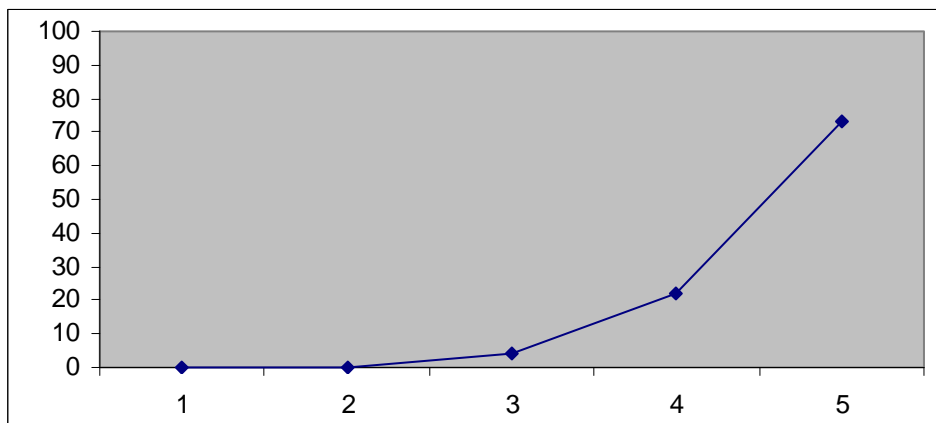

[Vraag 7]

Vraag 8. Hoe belangrik is bywoning van die eredienste vir u verhouding met die Here?

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	0	2	14	75	248	339
Persentasie	0.00	0.59	4.13	22.12	73.16	100

[Vraag 8]

[Vraag 8]

Hierdie vrae is ingesluit om seker te maak dat 'n wesenlike aantal van die respondente die erediens in der mate bywoon dat hulle mening aanduidend kan wees van die tendense in die gemeente. Die doel was ook om vas te stel of lidmate 'n hoë waarde heg aan aandiensbywoning, al dan nie. Daar is gepoog om die waarde wat erediensgangers heg aan erediensbywoning te bepaal ten einde ook weer die waarde van hulle menings oor die gebruik van simbole en rituele daaraan te verbind.

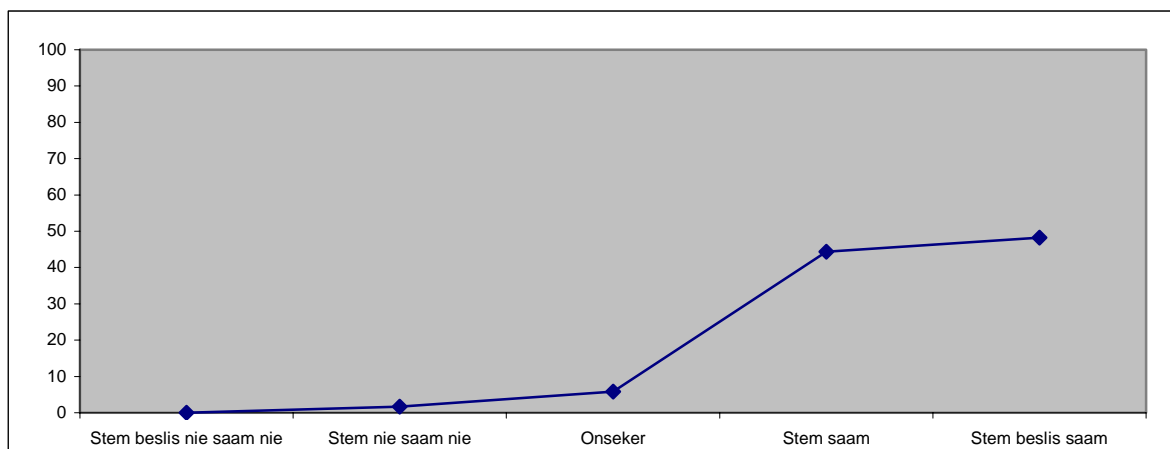
Die bywoning van die eredienste word beskou as baie belangrik vir die verhouding met die Here. Van al die respondente het 73% 5 uit 5 gegee, alhoewel die meerderheid van die erediensgangers (78%), die aandiens bywoning minder as 1 keer per maand bywoon.

4.9.1.2 Ervaring van die erediens

Vraag 2.29 Ek voel tuis in die erediens

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	0	6	21	160	174	361
Persentasie	0.00	1.66	5.82	44.32	48.20	100

[Vraag 2.29]

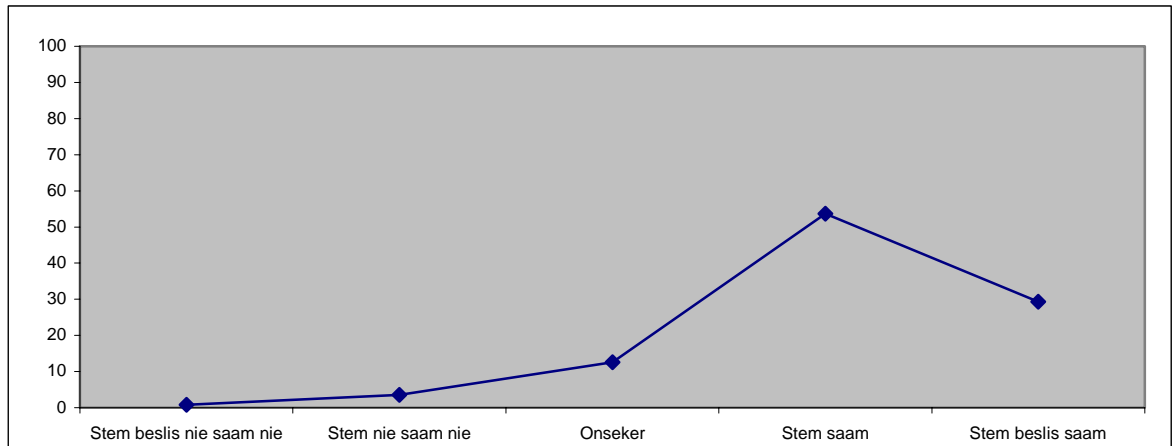

[Vraag 2.29]

Vraag 2.3 Die Paassiklus kry regmatige aandag in ons gemeente

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	3	13	46	196	107	365
Persentasie	0.82	3.56	12.60	53.70	29.32	100

[Vraag 2.3]

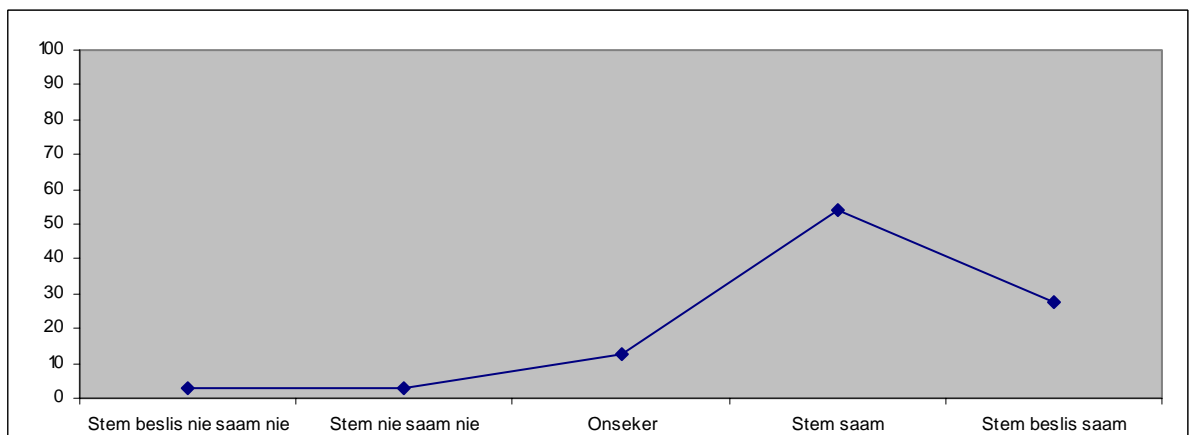

[Vraag 2.3]

Vraag 2.18 Ek hou van die Paasnaweekprogram in ons gemeente (hoofsaaklik optredes van bekende gospel sangers)

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	11	10	46	193	99	359
Persentasie	3.06	2.79	12.81	53.76	27.58	100

[Vraag 2.18]

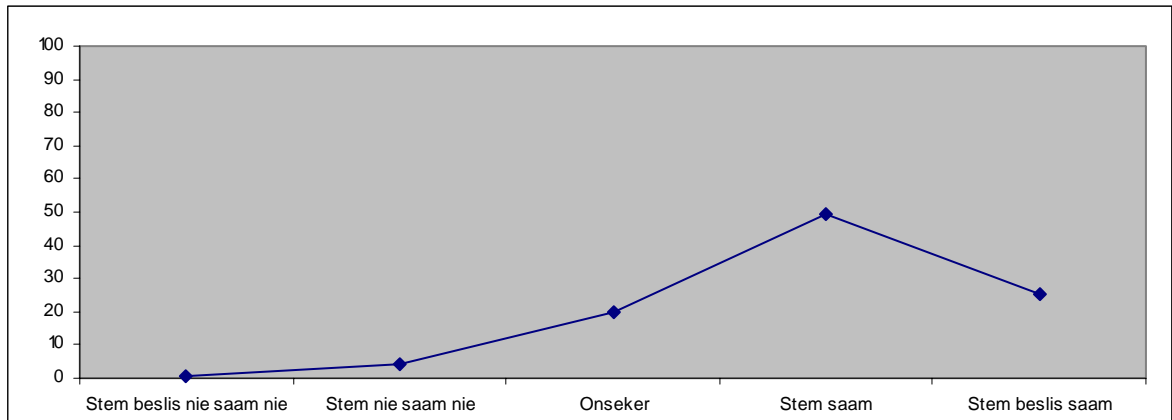
[Vraag 2.18]

Vraag 2.30 Mense wat nie gewoond is aan kerklike gebruike nie, sal in ons gemeente tuis voel

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	3	16	72	176	90	357
Persentasie	0.84	4.48	20.17	49.30	25.21	100

[Vraag 2.30]

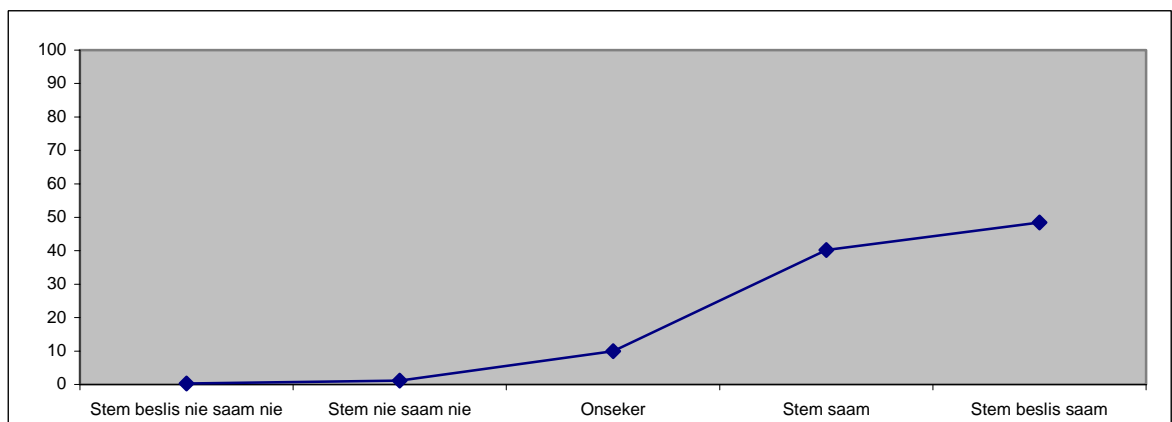

[Vraag 2.30]

Vraag 2.25 Ek beleef die teenwoordigheid van God in ons eredienste

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	1	4	36	146	176	363
Persentasie	0.28	1.10	9.92	40.22	48.48	100

[Vraag 2.25]

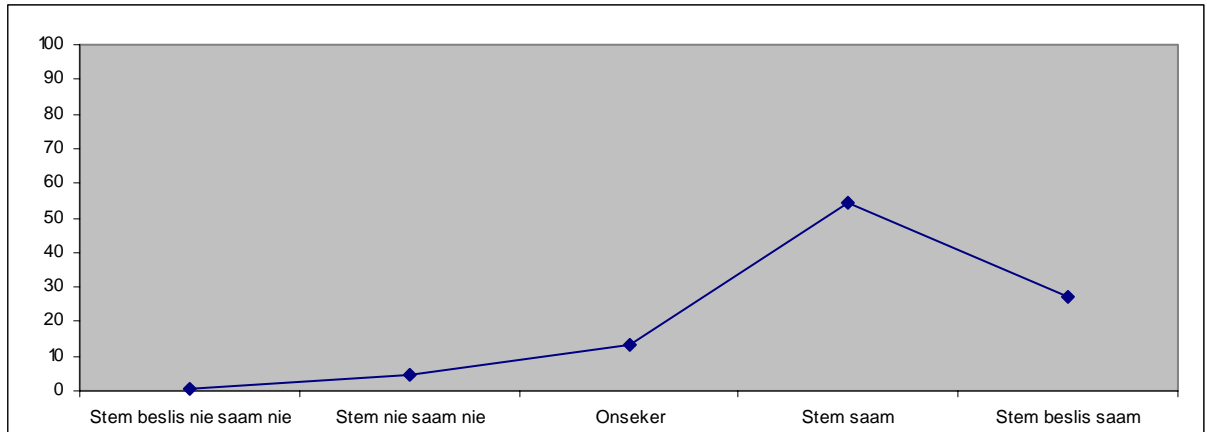
[Vraag 2.25]

Vraag 2.28 Ek beleef gereeld nuwe toewyding aan die Here in die erediens

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	3	16	48	196	99	362
Persentasie	0.83	4.42	13.26	54.14	27.35	100

[Vraag 2.28]

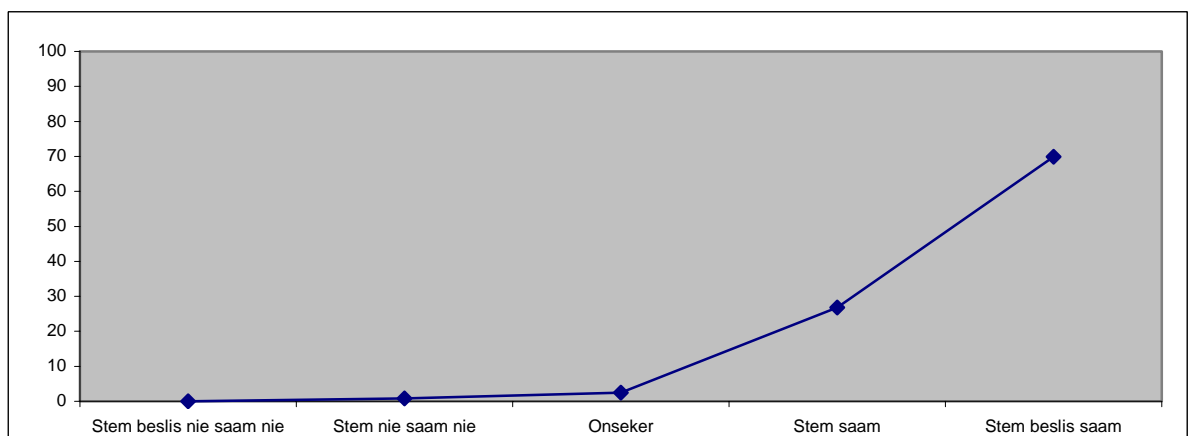

[Vraag 2.28]

Vraag 2.24 Tydens Nagmaal ervaar ek die feit dat Jesus vir my gesterf het en opgestaan het uit die dood as 'n werklikheid

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	0	3	9	98	255	365
Persentasie	0.00	0.82	2.47	26.85	69.86	100

[Vraag 2.24]

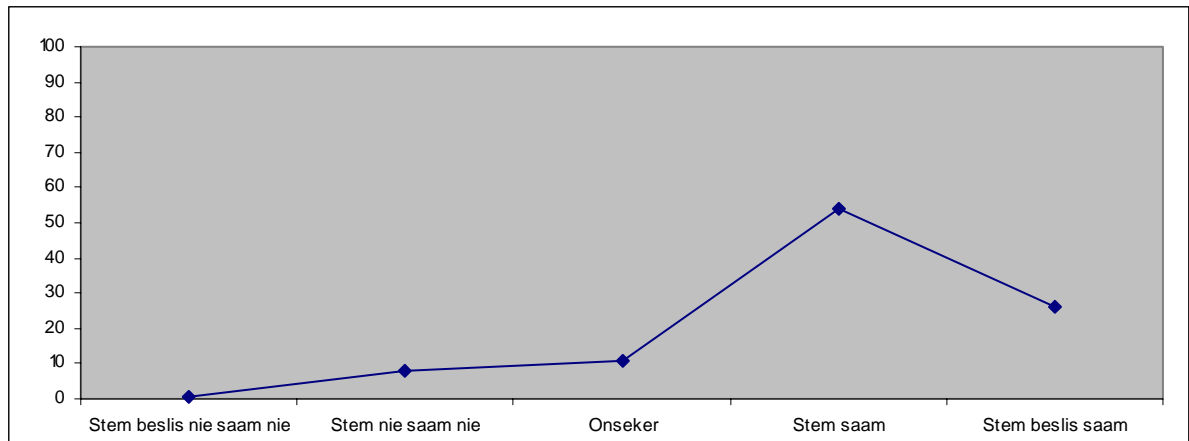
[Vraag 2.24]

Vraag 2.34 Ek het tydens eredienste behoefte aan tyd vir gebed, stilte en nadenke oor die betekenis van Jesus se kruisiging en opstanding vir my lewe

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	3	29	39	194	93	358
Persentasie	0.84	8.10	10.89	54.19	25.98	100

[Vraag 2.34]

[Vraag 2.34]

Die vrae is ingesluit om die houding en ervaring van eredienstgangers ten opsigte van die eredienste oor die algemeen en veral meer spesifiek wat die Paassiklus betref, te bepaal.

Eredienstgangers voel baie tuis in die huidige formaat van die eredienste (92%) [2.29] en hulle hou van die Paasnaweekprogram in die gemeente (hoofsaaklik optredes van bekende gospel sangers) (81%) [2.18]. Hulle voel ook dat mense wat nie gewoond is aan ons kerklike gebruike nie, in ons gemeente tuis sal voel (75%) [2.30].

Die teenwoordigheid van God word sterk positief beleef in die eredienste (89%) [2.25] en eredienstgangers beleef gereeld nuwe toewyding aan die Here in die eredienste (82%) [2.28].

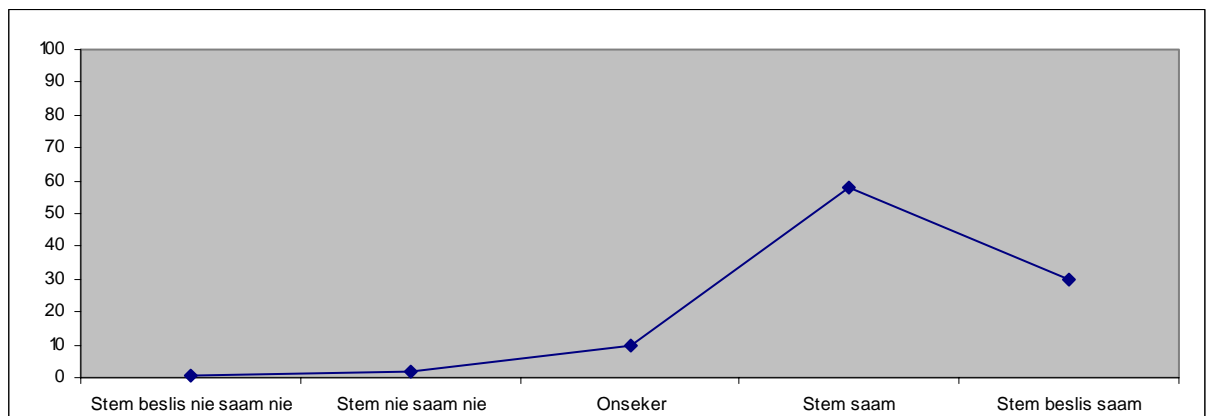
Tydens Nagmaal word die feit dat Jesus vir hulle gesterf en opgestaan het uit die dood as 'n werklikheid ervaar (97%) [2.24]. 80% van die erediensgangers het egter die behoefte aan tyd vir gebed [2.34], stilte en nadenke oor die betekenis van Jesus se kruisiging en opstanding in hul lewe tydens eredienste.

4.9.1.3 Uitbeelding van die lyding, kruisiging, sterwe en opstanding van Jesus

Vraag 2.33 Media soos dataprojektor en klank word gedurende die Paassiklus sinvol aangewend

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	3	6	35	206	107	357
Persentasie	0.84	1.68	9.80	57.70	29.97	100

[Vraag 2.33]

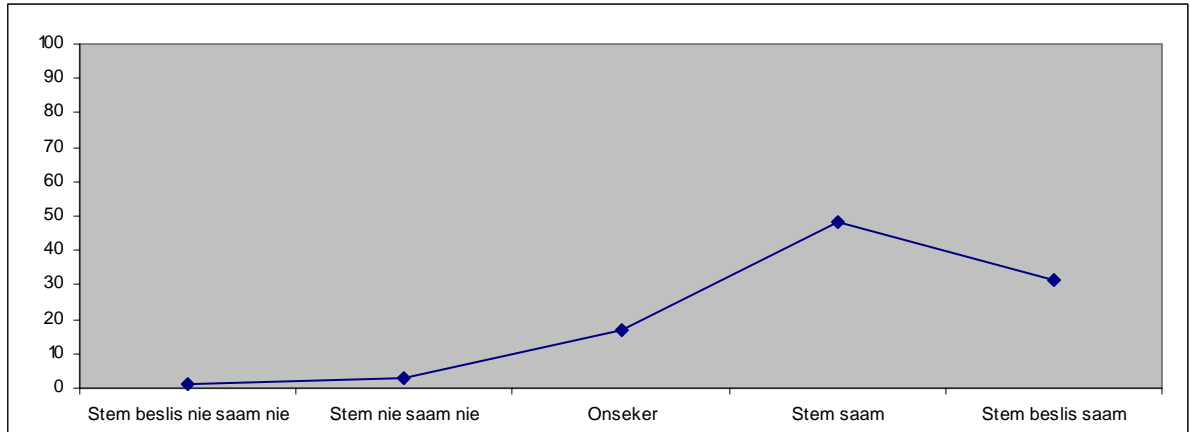

[Vraag 2.33]

Vraag 2.26 Tydens die Paassiklus beeld blommerangskikkings in ons gemeente die lyding, kruis, dood en opstanding van Jesus simbolies uit

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	4	10	61	174	113	362
Persentasie	1.10	2.76	16.85	48.07	31.22	100

[Vraag 2.26]

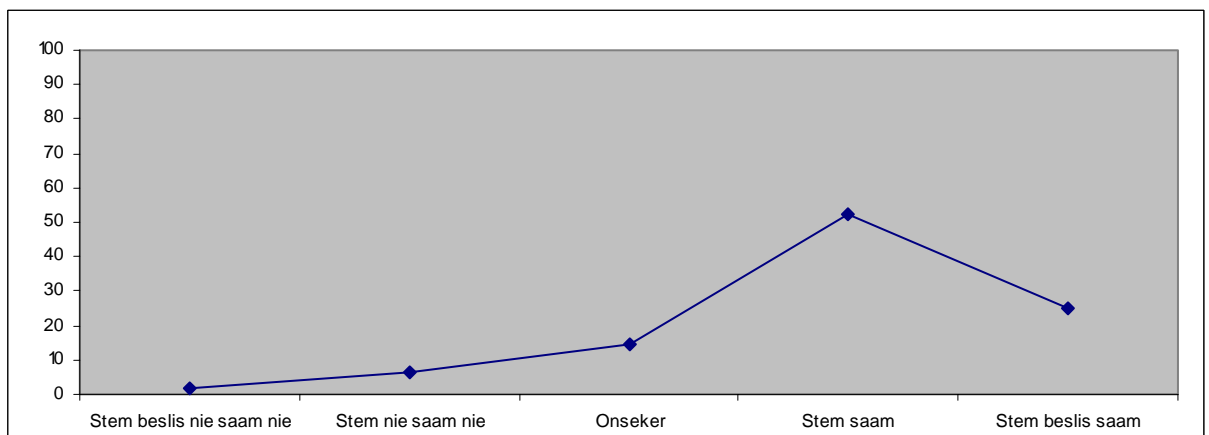

[Vraag 2.26]

Vraag 2.9 In die lydenstyd gee musiek in die erediens sinvol uitdrukking aan die lyding van Jesus

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	6	23	54	193	92	368
Persentasie	1.63	6.25	14.67	52.45	24.80	100

[Vraag 2.9]

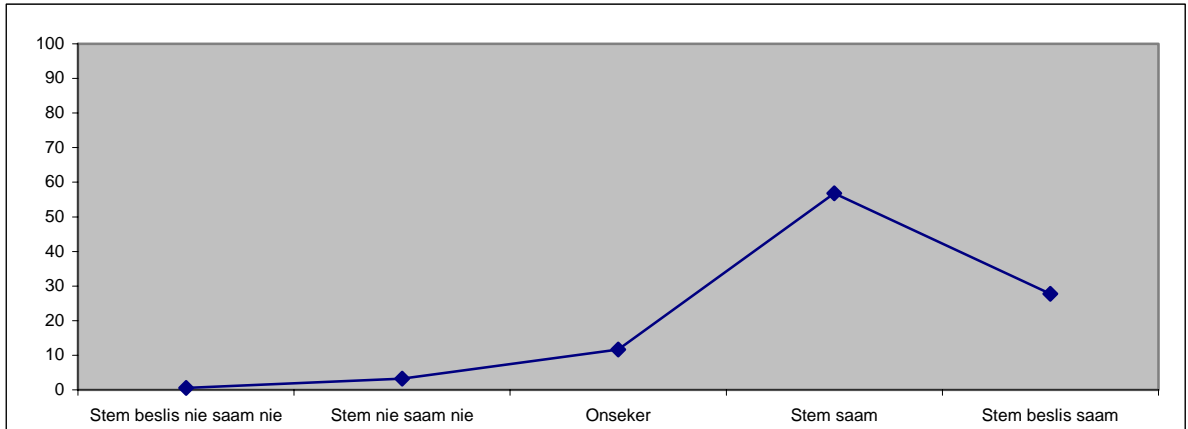
[Vraag 2.9]

Vraag 2.6 In die lydenstyd word die sterwe van Jesus betekenisvol uitgebeeld en aangebied in ons gemeente

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	2	12	43	209	102	368
Persentasie	0.54	3.26	11.68	56.79	27.72	100

[Vraag 2.6]

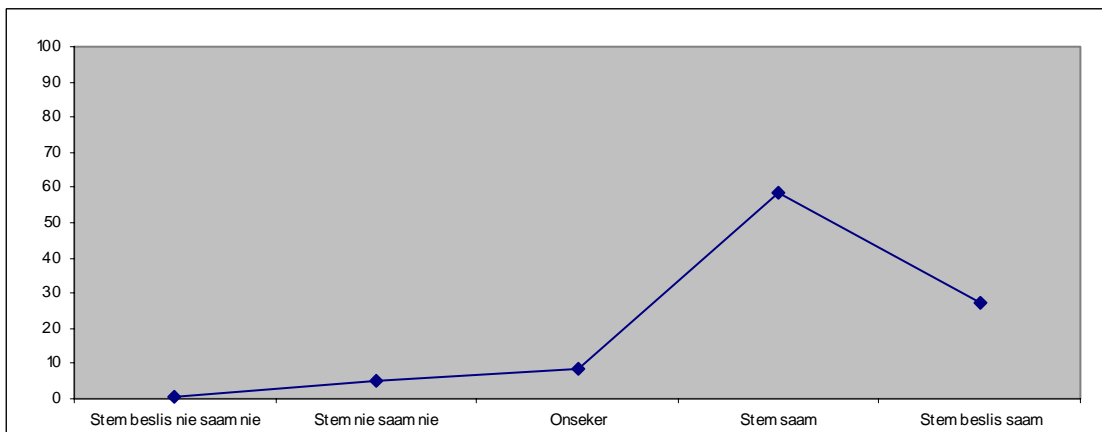

[Vraag 2.6]

Vraag 2.7 In die lydenstyd word die kruisiging van Jesus betekenisvol uitgebeeld en aangebied in ons gemeente

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	2	18	32	216	100	368
Persentasie	0.54	4.89	8.70	58.70	27.17	100

[Vraag 2.7]

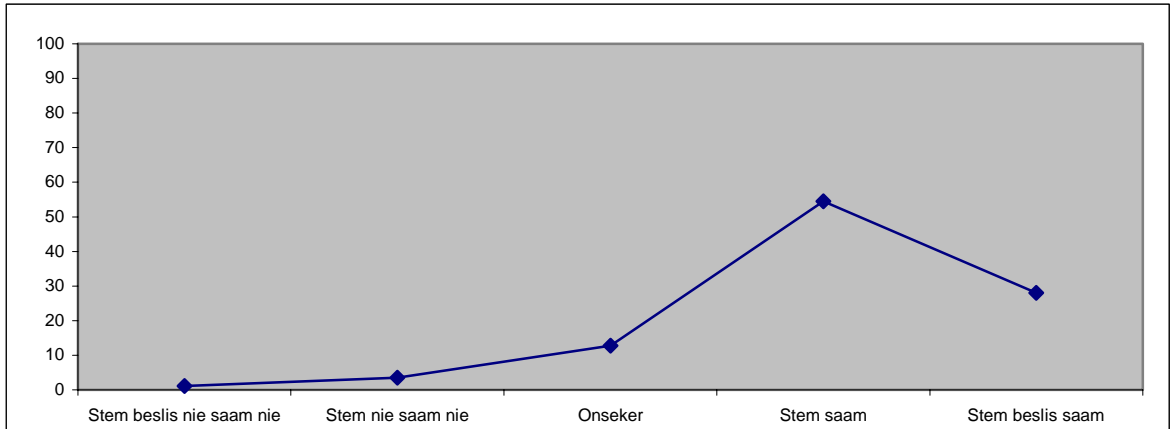
[Vraag 2.7]

Vraag 2.5 In die lydenstyd word die lyding van Jesus betekenisvol uitgebeeld en aangebied in ons gemeente

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	4	13	47	200	103	367
Persentasie	1.09	3.54	12.81	54.50	28.07	100

[Vraag 2.5]

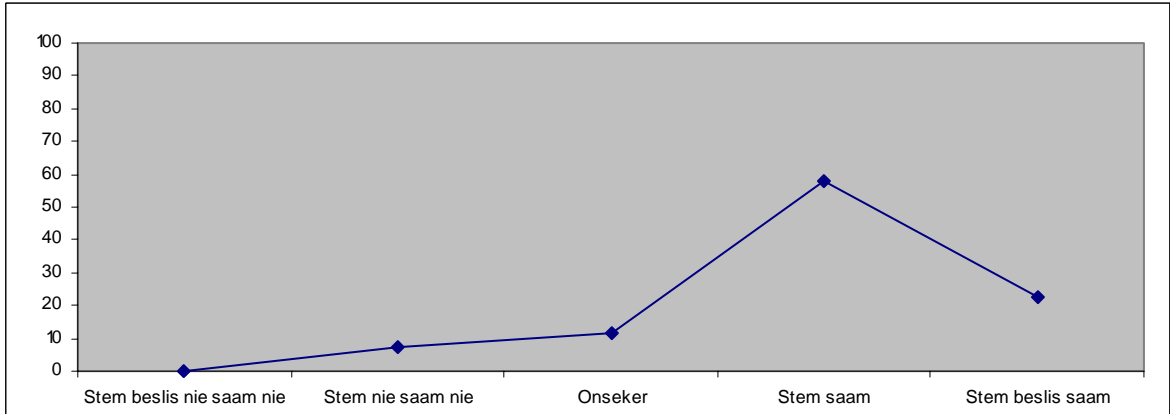

[Vraag 2.5]

Vraag 2.10 In die Paastyd word die opstanding van Jesus betekenisvol uitgebeeld en aangebied in ons gemeente

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	1	26	43	211	83	364
Persentasie	0.27	7.14	11.81	57.97	22.80	100

[Vraag 2.10]

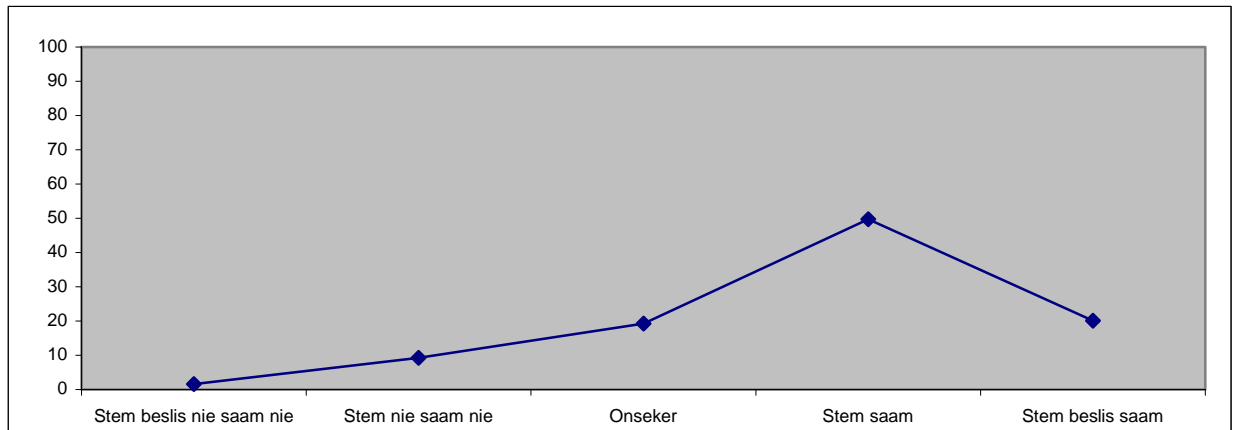
[Vraag 2.10]

Vraag 2.8 In die lydenstyd word die begrafnis van Jesus betekenisvol uitgebeeld en aangebied in ons gemeente

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	6	34	71	183	74	368
Persentasie	1.63	9.24	19.29	49.73	20.11	100

[Vraag 2.8]

[Vraag 2.8]

Die doel van bogenoemde vrae was om te bepaal wat mense se houdings is ten opsigte van die gebruik van verskillende media in die erediens en tot watter mate hierdie media uitdrukking gee aan die lyding, kruisiging, sterwe en opstanding van Jesus.

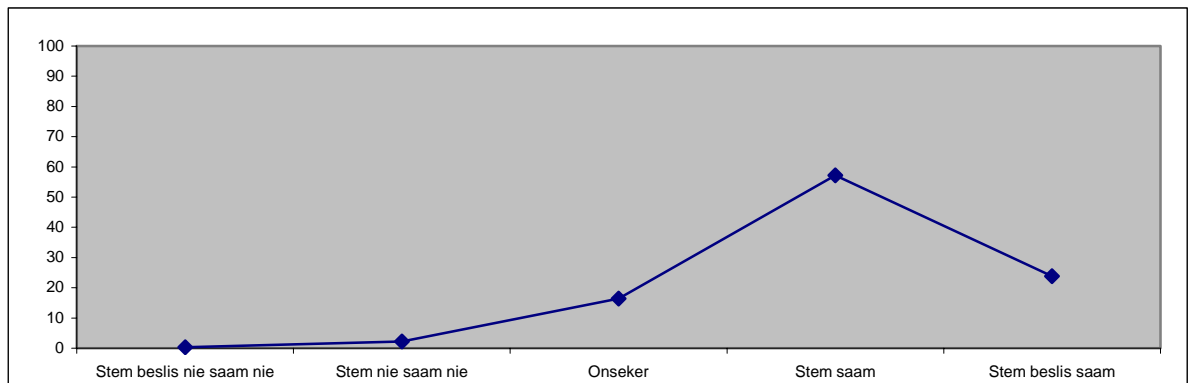
Die innoverende gebruik van multimedia (88%) [2.23] en in 'n mindere mate, ander estetiese items soos blomme (79%) [2.26] en musiek word in 'n baie positiewe lig gesien en dra by tot die algehele positiewe ervaring en belewenis van die eredienste. Musiek gee sinvol uitdrukking aan die lyding (75%) [2.9] van Jesus en sy opstanding word in die Paastyd sinvol verwoord (75%) [2.11]. Die sterwe (85%) [2.6], kruisiging (86%) [2.7], lyding (83%) [2.5] en opstanding (81%) [2.10] van Jesus word volgens die erediensgangers betekenisvol uitgebeeld en aangebied, maar dit blyk dat hulle voel dat die begrafnis minder aandag geniet (70%) [2.8].

4.9.1.4 Aanwending van Simbole

Vraag 2.32 Die liturgiese ruimte skep die ideale ruimte sodat simbole en rituele betekenisvol uitgebeeld kan word

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	1	8	58	202	84	353
Persentasie	0.28	2.27	16.43	57.22	23.80	100

[Vraag 2.32]

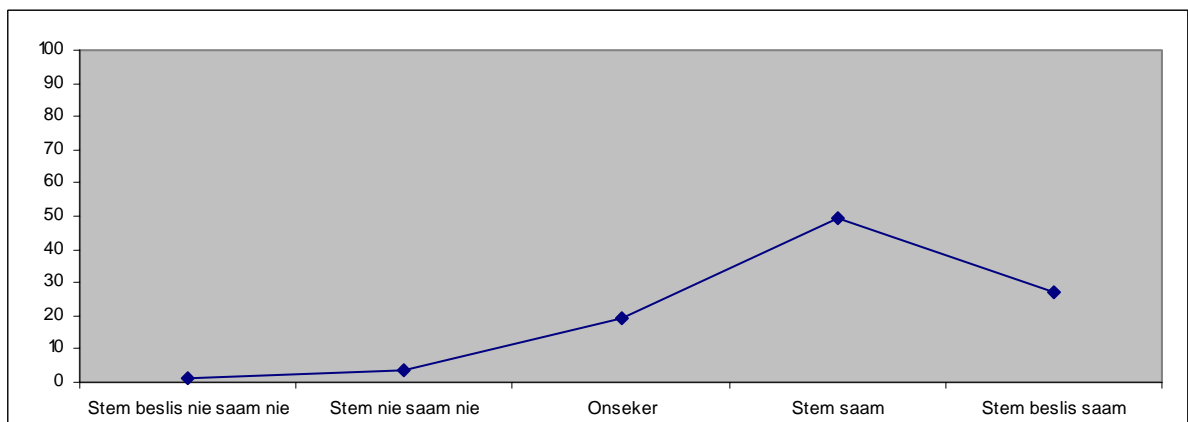

[Vraag 2.32]

Vraag 2.31 Die Nagmaaltafel word altyd so geplaas dat dit my deurgaans herinner aan die lyding, dood en opstanding van Jesus

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	5	12	69	176	96	358
Persentasie	1.40	3.35	19.27	49.16	26.82	100

[Vraag 2.31]

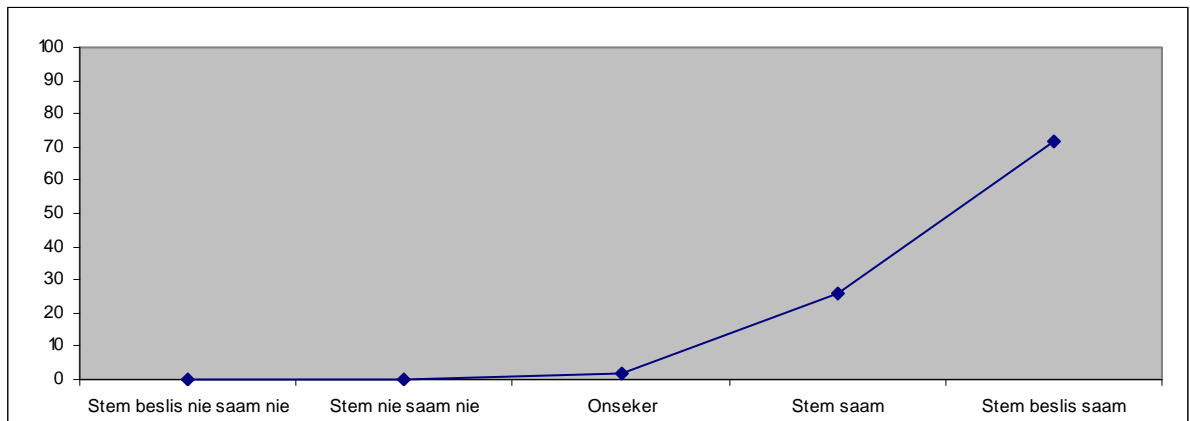

[Vraag 2.31]

Vraag 2.23 Simbole soos die brood en wyn het vir my sterk betekenis

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	0	1	7	95	263	366
Persentasie	0.00	0.27	1.91	25.96	71.86	100

[Vraag 2.23]

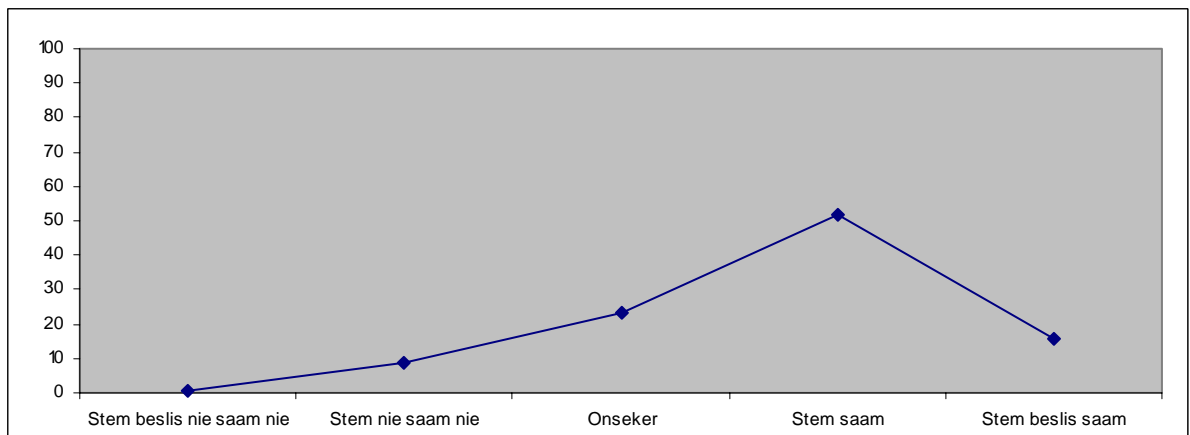

[Vraag 2.23]

Vraag 2.4 Eietydse simbole en rituele waardeur daar in die 21ste eeu uitdrukking gegee kan word aan Jesus se lyding, kruisiging en opstanding uit die dood kry regmatige aandag

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	2	32	84	189	57	364
Persentasie	0.55	8.79	23.08	51.92	15.66	100

[Vraag 2.4]

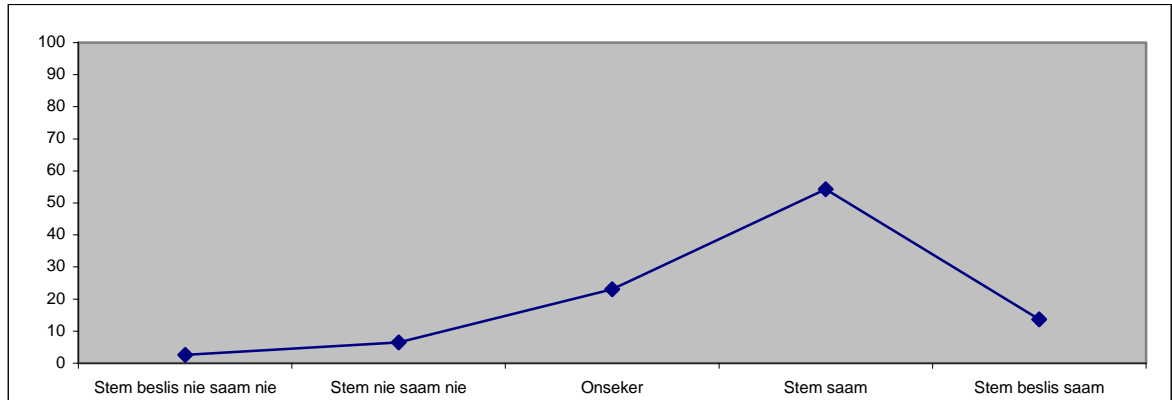
[Vraag 2.4]

Vraag 2.19 Ek verkies dat ons Paasnaweekprogram verryk sal word met liturgiese elemente wat meer betekenisvol gestalte gee aan die kruisiging, dood en opstanding van Jesus

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	9	23	81	191	48	352
Persentasie	2.56	6.53	23.01	54.26	13.64	100

[Vraag 2.19]

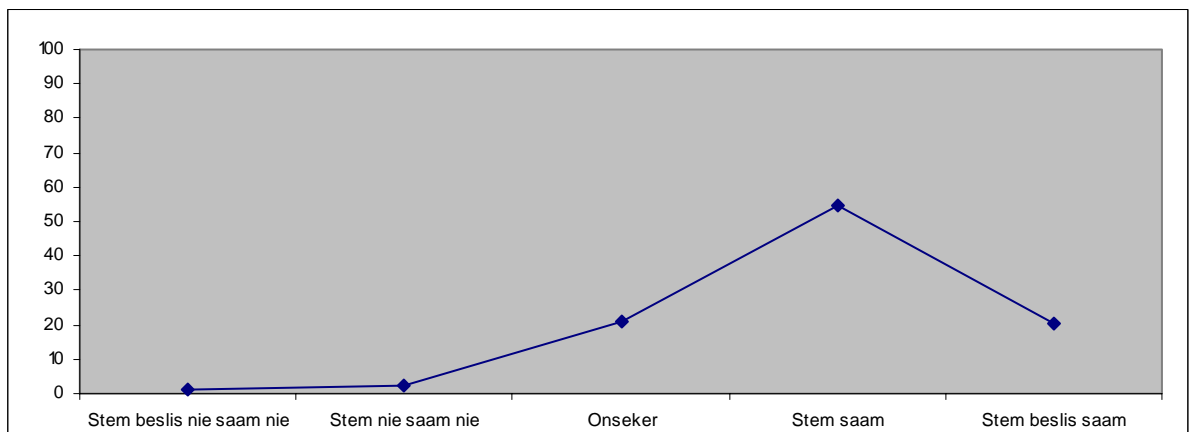

[Vraag 2.19]

Vraag 2.27 Tydens die Paassiklus beeld ander versierings en kleure die lyding, kruis, dood en opstanding van Jesus simbolies uit

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	5	8	75	194	73	355
Persentasie	1.41	2.25	21.13	54.65	20.56	100

[Vraag 2.27]

[Vraag 2.27]

Die motivering vir die vrae in hierdie kategorie was om vas te stel hoe die erediensgangers die aanbieding van simbole en rituele ervaar en wat hulle houding daarvoor is.

Erediensgangers stem saam dat die liturgiese ruimte die ideale ruimte skep sodat simbole en rituele betekenisvol uitgebeeld kan word (81%) [2.32] asook dat die Nagmaaltafel altyd so geplaas word dat dit hulle deurgaans herinner aan die lyding, dood en opstanding van Jesus (76%) [2.31]. Simbole soos brood en wyn het vir die erediensgangers baie sterk betekenis (98%) [2.23] maar hulle voel dat eietydse simbole en rituele, waardeur daar in die 21ste eeu uitdrukking gegee kan word aan Jesus se lyding, kruisiging en opstanding uit die dood, nie hulle regmatige aandag geniet nie (68%) [2.4]. Teenstrydig hiermee stem die erediensgangers egter in 'n mindere mate saam dat die Paasnaweekprogram verryk moet word met liturgiese elemente wat meer betekenisvol gestalte sal gee aan die kruisiging, dood en opstanding van Jesus (68%) [2.19]. Ander versierings en kleure beeld ook volgens die erediensgangers die lyding, kruis, dood en opstanding van Jesus simbolies uit (75%) [2.27].

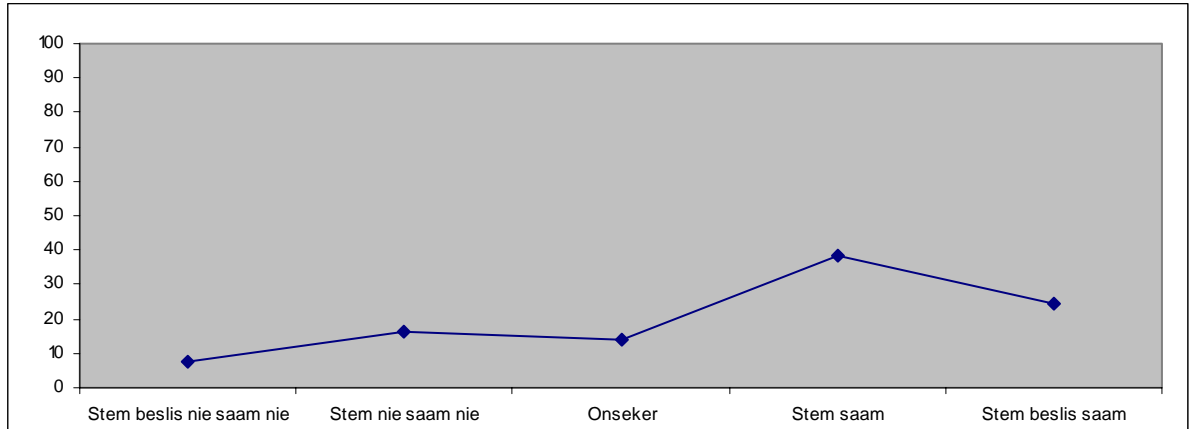
4.9.1.5 Verwagting en belewenis van erediensorde

Vraag 2.13 Ek verkies 'n meer informele erediensorde waar die votum, seëngroet, loflied, skuldbelydenis, wet, geloofsbelydenis, gebed, Skriflesing, preek, slotlied, dankoffers en seën informeel aan die orde kom

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	26	59	49	136	87	357
Persentasie	7.28	16.53	13.73	38.10	24.37	100

[Vraag 2.13]

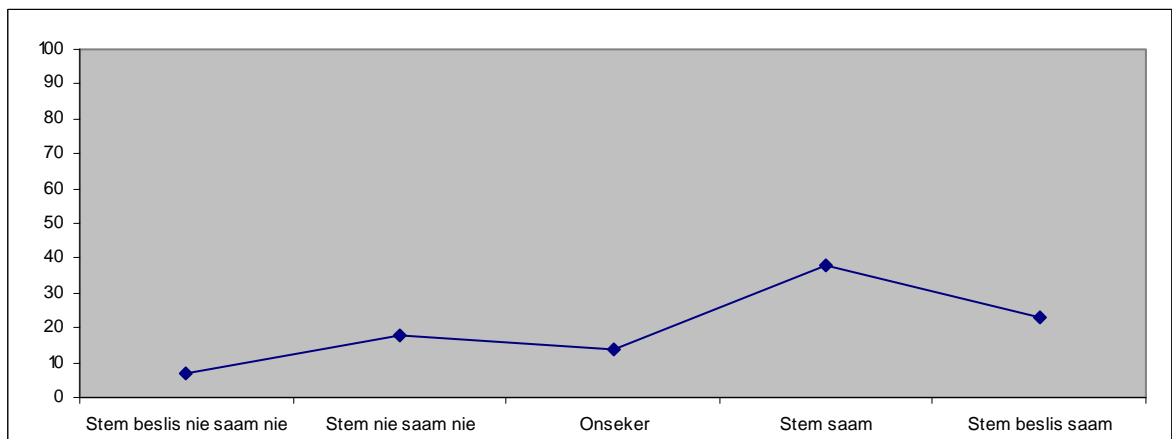

[Vraag 2.13]

Vraag 2.14 Ek verkies 'n informele erediens wat saamgestel is uit gebed, lofprysing en aanbidding, Skriflesing, preek, dankoffers en afsluitingsgebed

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	25	63	48	132	80	348
Persentasie	7.18	18.10	13.79	37.93	22.99	100

[Vraag 2.14]

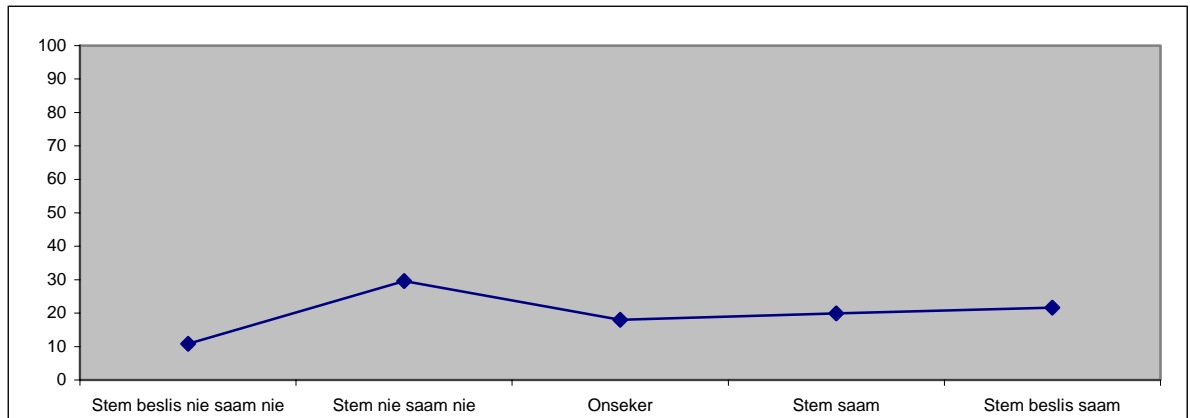

[Vraag 2.14]

Vraag 2.12 Ek verkies 'n formele erediensorde met votum, seëngroet, loflied, skuldbelydenis, wet, geloofsbelydenis, gebed, Skriflesing, preek, slotlied, dankoffers en seën

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	39	107	65	72	78	361
Persentasie	10.80	29.64	18.01	19.94	21.61	100

[Vraag 2.12]

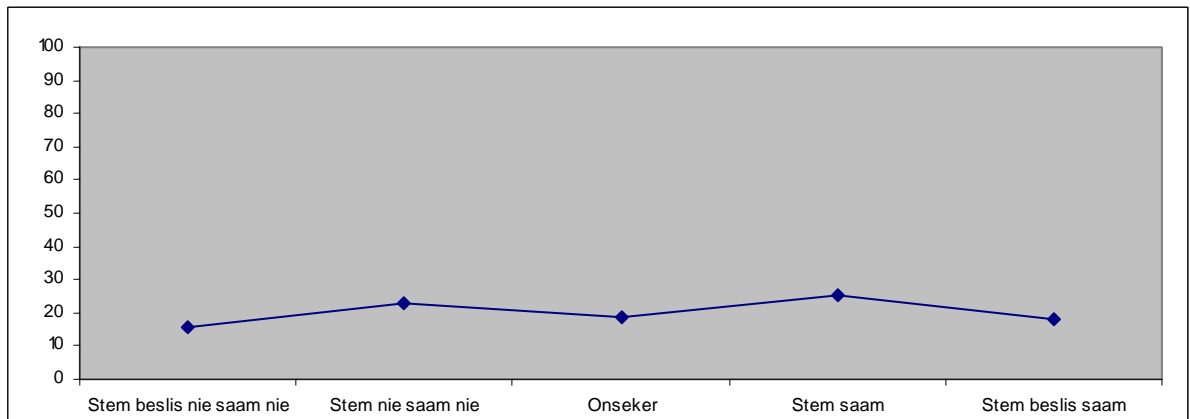

[Vraag 2.12]

Vraag 2.15 Ek verkies 'n meer informele erediensorde waar lofprysing en aanbidding en gebruik van dramas en mimieke kreatief saam met die votum, seëngroet, loflied, wet, geloofsbelydenis, gebed, Skriflesing, preek, lied, dankoffers en seën aangewend word

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	55	80	67	89	63	354
Persentasie	15.54	22.60	18.93	25.14	17.80	100

[Vraag 2.15]

[Vraag 2.15]

Die doel van die vrae in hierdie kategorie was om vas te stel wat erediensgangers se houding is oor verskillende erediensstyle. Die navorser wou agterkom of daar bepaalde sterk voorkeure is, al dan nie.

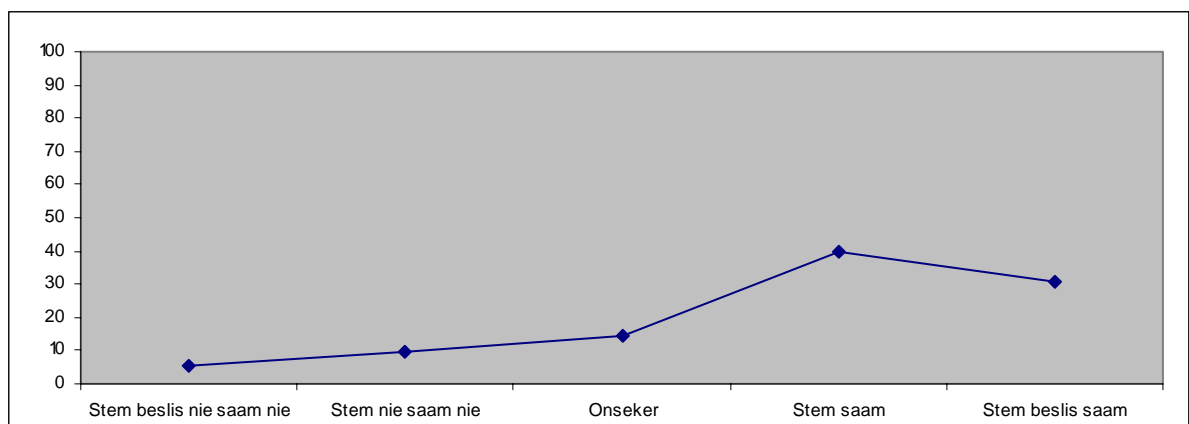
Die persentasie respondente wat positief was oor vrae **2.13** en **2.14** is onderskeidelik 63% en 61%. Hoewel hierdie uitslag laag blyk te wees dui dit daarop dat die meerderheid respondente 'n informele eredienststyl verkies. By die vraag oor formele dienste [**2.12**] was daar 40% respondente wat nie saam gestem het nie. Dit wil voorkom of eredienstgangers verdeeld is met betrekking tot voorkeur vir tipes eredienste. Beide 'n informele orde en 'n gestruktureerde orde behaal min of meer dieselfde persentasie van "saamstem" (63%, 61%). [**2.13** en **2.14** onderskeidelik]. Wat wel in hierdie verband uitstaan, is dat daar 'n groter mate van teenstand blyk te wees wanneer voorgestel word dat die gebruik van dramas en mimiek kreatief aangewend word (38% stem nie saam nie) [**2.15**]. Daar is dus 'n wye verspreiding van antwoorde oor die kontinuum.

4.9.1.6 Tyd van Nagmaalsdiens tydens Paasnaweek

Vraag 2.21 Ek verkies 'n Nagmaalsdiens op Goeie Vrydag saam met die optrede van 'n gospel sanger

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	20	34	51	139	108	352
Persentasie	5.68	9.66	14.49	39.49	30.68	100

[Vraag 2.21]

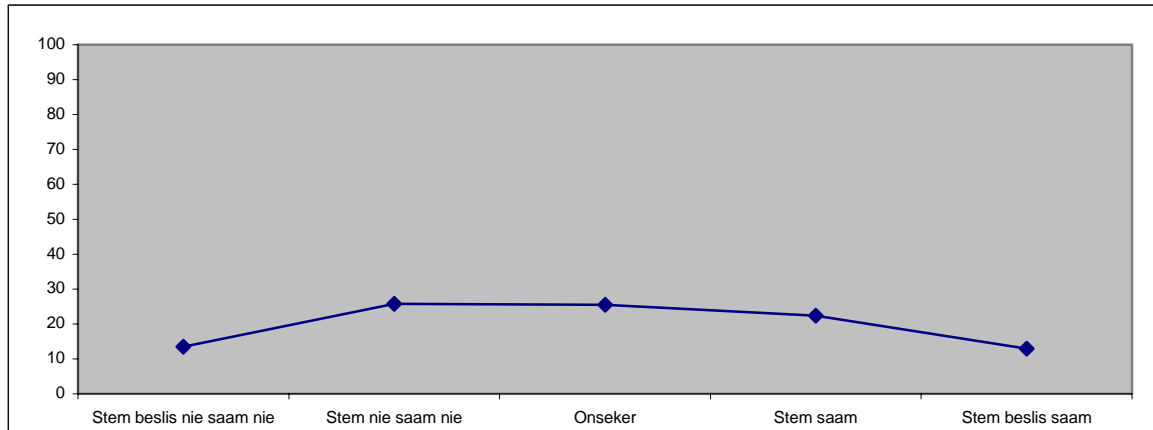

[Vraag 2.21]

Vraag 2.20 Ek verkies 'n Nagmaalsdiens die Donderdagaand voor Goeie Vrydag

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	47	90	89	78	45	349
Persentasie	13.47	25.79	25.50	22.35	12.89	100

[Vraag 2.20]

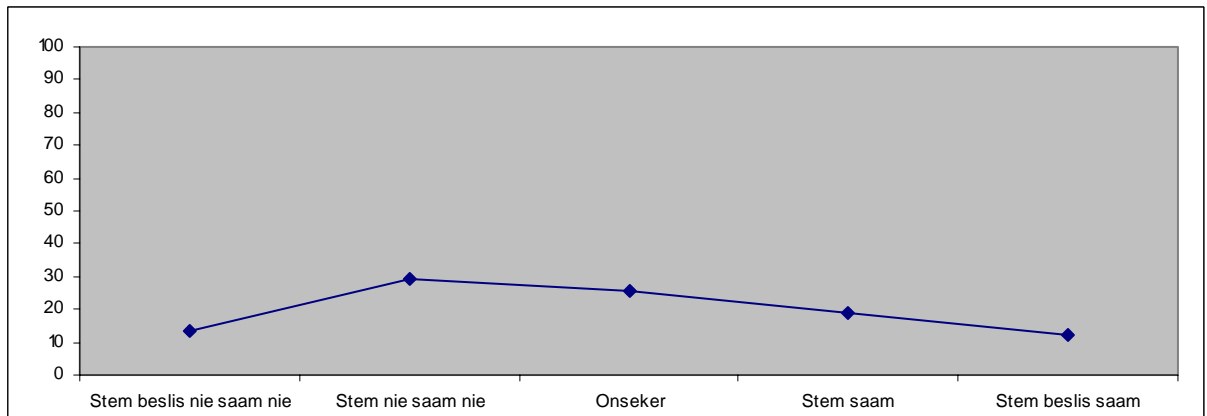

[Vraag 2.20]

Vraag 2.22 Ek verkies 'n Nagmaalsdiens op Goeie Vrydag sonder die optrede van 'n Gospel Sanger

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	47	101	89	66	42	345
Persentasie	13.62	29.28	25.80	19.13	12.17	100

[Vraag 2.22]

[Vraag 2.22]

Die vrae in hierdie kategorie is gevra in die lig van 'n bestaande tradisie van 'n Paasnaweekprogram in die gemeente. Die navorser wou ook die moontlike verandering van hierdie program toets.

Die meeste erediensgangers verkies dat die Nagmaalsdiens op Goeie Vrydag gehou word (70%) [2.21]. Erediensgangers reageer baie negatief (39% stem nie saam nie) op die voorstel om die Nagmaalsdiens op 'n Donderdagaand voor die Goeie Vrydag te hou) [2.20]. Dit blyk ook baie duidelik te wees dat erediensgangers verkies dat daar 'n gospel sanger teenwoordig sal wees by die Nagmaalsdiens op Goeie Vrydag aangesien die persentasie van saamstem verminder van 70% na 31% sodra voorgestel word dat daar nie 'n gospel sanger teenwoordig moet wees nie [2.22]. By beide die stellings oor die Nagmaalsdiens op 'n Donderdagaand en of 'n gospel sanger moet optree, was daar 'n hoë mate onsekerheid by die erediensgangers (26% in albei gevalle).

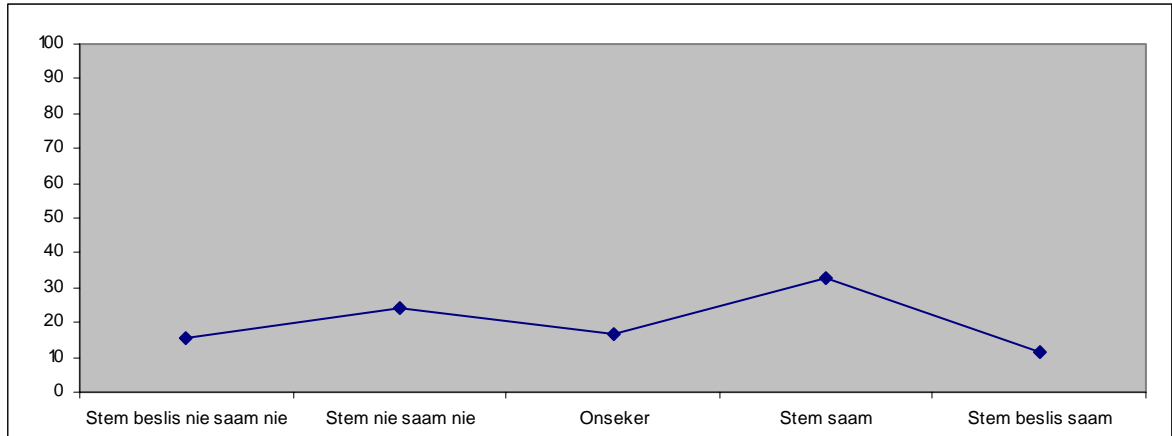
4.9.1.7 Betrokkenheid by erediensbeplanning

Vraag 2.1 Ek dink die erediens moet deur meer mense as net die leraar beplan word

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	56	87	60	118	42	363
Persentasie	15.43	23.97	16.53	32.51	11.57	100

[Vraag 2.1]

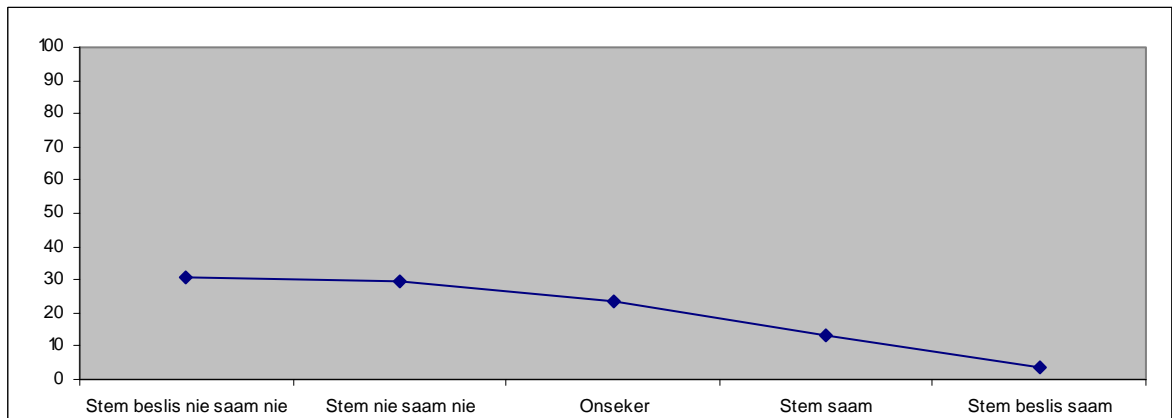

[Vraag 2.1]

Vraag 2.2 Ek sal graag wil deelneem aan erediensbeplanning

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	106	102	82	46	12	348
Persentasie	30.46	29.31	23.56	13.22	3.45	100

[Vraag 2.2]

[Vraag 2.2]

Die vrae in hierdie kategorie was daarop ingestel om die houding te bepaal ten opsigte van die lidmaatbetrokkenheid by erediensbeplanning. Een van die basiese uitgangspunte van hierdie navorsing is dat daar 'n groter deelname en betrokkenheid by die voorbereiding en aanbidding van eredienste behoort te wees.

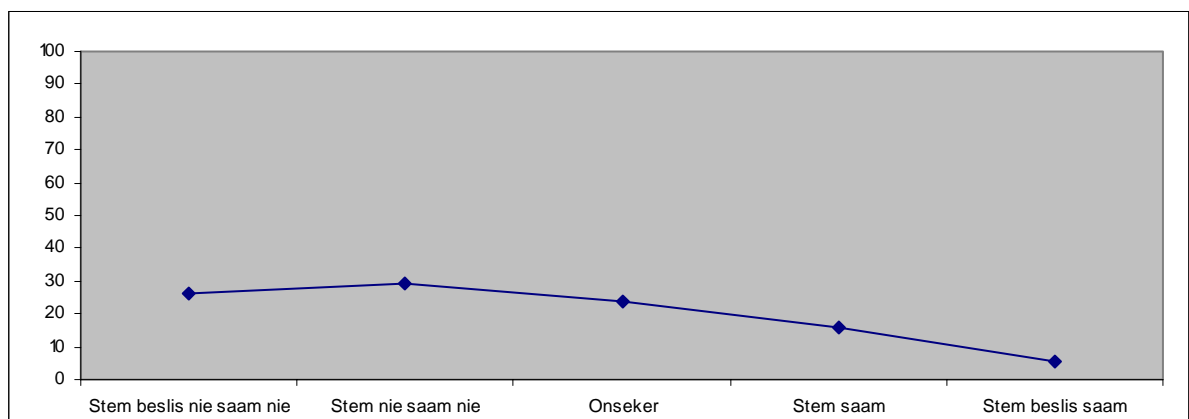
Die erediensgangers is verdeeld oor die feit dat meer mense as die leraar betrokke moet wees by die beplanning van die eredienste (44% stem saam en 40% stem nie saam nie) [2.1]. Dit is wel duidelik dat die meerderheid nie graag persoonlik wil deelneem aan hierdie beplanning nie (60% stem nie saam met die stelling nie). 24% van die erediensgangers was egter onseker of hulle deel wou wees van die beplanning. Die kultuur van deelname is skynbaar nie sterk genoeg nie. Die waarde van die erediens as resultaat van meer funksionariesse as net die liturg word waarskynlik nie hoog aangeslaan deur erediensgangers nie. Die uitdaging sou wees om hierdie waarde te verhoog deur konstruktiewe bewusmaking en versigtige implimentering van programme om die liturgie terug te gee aan die erediensgangers (vgl. 3.2.3.3 hierbo).

4.9.1.8 Liggaamlike betrokkenheid

Vraag 2.16 Ek wil graag liggaamlik meer betrokke wees by die erediens, bv. deur met handgebare deel te neem aan sang

Skaal	1	2	3	4	5	Totaal
Getal	94	105	85	57	19	360
Persentasie	26.11	29.17	23.61	15.83	5.28	100

[Vraag 2.16]

[Vraag 2.16]

Een van die uitgangspunte van die onderhawige navorsing is dat liggaamlikheid 'n regmatige plek in die erediens behoort te kry. Dit blyk egter dat die erediensgangers nie graag liggaamlik meer betrokke wil wees by die eredienste deur bv. met handgebare deel te neem aan sang nie (55% stem nie saam nie). Dit moet egter genoem word dat 23% onseker is en dat 53% wat negatief geantwoord het, nie totaal negatief was nie. Dit kan wees as gevolg van die eeue oue gewoonte van 'n oorwegend verbale liturgie in die NGK, waar liggaamlike betrokkenheid feitlik as onvanpas gesien is. Maar dit kan ook wees dat hierdie tendens gesetel is daarin dat die deursnee erediensganger wat die eredienste plaaslik bywoon juis 'n styl van 'minder liggaamlikheid' verkies en dat daar daarom ruimte behoort te wees vir sodanige behoefte.

4.9.1.9 Reaksie op oop vrae

Vraag 2.35 Het u enige voorstel oor hoe nuwe simbole en rituele in die 21ste eeu uitdrukking kan gee aan Jesus se lyding, kruisiging en opstanding uit die dood?

Vraag 2.36 Is daar enige algemene voorstel wat u wil maak oor die erediens gedurende die Paassiklus?

Die navorser het hierdie vrae in die vraelys ingesluit in die hoop dat erediensgangers die geleentheid sou gebruik om kreatiewe insette te maak ten opsigte van simbole en rituele in die Paassiklus. Behalwe vir enkele voorstelle is daar nie wesentlike sake genoem nie (vgl. Bylaes 3 en 4).

4.9.1.10 Tendense

Bylaes 5 en 6 is aangeheg om die volgende tendense aan te toon:

- Die gesorteerde gegewens wys uit waar die respondente se voorkeure lê. Dit is baie duidelik dat daar redelike algemene tevredenheid is oor die wyse waarop eredienste gedurende die Paassiklus aangebied word. Die wyse waarop uitdrukking gegee word aan die lyding, kruisdood en opstanding van Jesus spreek die erediensgangers oor die algemeen positief aan.
- Dis opmerklik dat alle vrae wat handel oor dinge soos dit tans in gebruik is 'n baie positiewe neiging het terwyl vrae oor veranderings 'n meer negatiewe neiging het. Dit dui daarop dat erediensgangers saamstem met heersende eredienspraktyke maar dat daar uiteenlopende opinies is wanneer dit kom by verandering.
- Dieselfde is waar wanneer dit kom by hoe formeel of informeel die erediens moet wees en wanneer die Nagmaal gehou moet word. Die standaard afwykings by hierdie vrae is baie hoër as gevolg van die uiteenlopende opinies.
- Dit is verder opvallend dat die tradisionele Nagmaalsimbole buitengewone sterk betekenis vir erediensgangers het. Die ervaring in die plaaslike gemeente wys uit dat enige eksperimentering in hierdie verband met groot versigtigheid hanteer moet word. Die reaksie van

‘n respondent in die oopvrae-afdeling (Bylae 4) dat daar brood en soetwyn gebruik moet word, moet gesien word teen die agtergrond van ‘n geleentheid waar daar suurwyn en matzos gebruik is ter ondersteuning van die lydensgedagte, soos versimboliseer in die Paassiklus.

- Die respondente se reaksie op vrae 2.16 en 2.2 (liggaamlikheid en erediensbeplanning) is insiggewend. Dit kan wees dat die kultuur ten opsigte van liggaamlikheid in die plaaslike gemeente nog aansluit by ‘n idioom van stille respek en aanbidding. Die feit dat so min respondente enigsins belangstel om by erediensbeplanning betrokke te raak, kan aanduidend wees van ‘n ‘verbruikerskultuur’.
- Die reaksie wat gekry is op die vrae oor die formaat van eredienste vra ook spesiale aandag. Die opvallende is dat respondente nie sterk voorkeure na óf ‘n formele óf ‘n informele erediensorde het nie. Waarskynlik hou dit daarmee verband dat daar reeds jarelank in die plaaslike gemeente ‘n meer informele erediensstyl gevestig geraak het. Daar sal egter altyd met groot versigtigheid hiermee omgegaan moet word want hoewel die dae van ‘n strakke formalistiese erediensorde lankal verby is, beteken dit allermens dat die tendense dui op ‘n behoefte aan absolute vry en laag gestruktureerde eredienste.
- Wanneer ‘n Paasnaweekprogram beplan word, moet dit met groot sorg gedoen word, want hoewel die oorgrote getal respondente ‘n

voorkeur het vir 'n Nagmaalsdiens en 'gospel sanger' op Goeie Vrydag, is daar tog respondente wat dit nie verkies nie en moet in gedagte gehou word dat musieksmaak verskil en nie alle sangers se style by alle erediensgangers se behoeftes aanklank vind nie.

- Die hoë waarde wat respondente heg aan tyd vir stilte [2.34] dui op die noodsaaklikheid van 'n behoud en uitbou van eredienste waarin daar ruim geleentheid vir stille nadenke moet wees.